

Лисенко Ю. В.
кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економіки підприємства
ОКВНЗ «Інститут підприємництва «Стратегія»

Lysenko Y. V.
Candidate of Economic Sciences,
Head of the Department of Economics of Enterprise
Institute for Entrepreneurship «Strategy»

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА MANAGEMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF BUILDING ENTERPRISE

Анотація. У роботі представлено інноваційний розвиток будівельних підприємств з погляду організаційно-управлінських аспектів. Надано визначення поняття «інноваційний розвиток». Розглянуто інноваційний розвиток підприємства в різних аспектах. Досліджено принципи управління інноваційним розвитком підприємства. Запропоновано елементи управління та напрями інноваційного розвитку підприємства.

Ключові слова: управління, розвиток, інновація, будівельне підприємство, інноваційний розвиток.

Вступ та постановка проблеми. Інноваційний розвиток підприємства визначається його здатністю створювати нові компетенції, які в теорії стратегічного управління розглядаються як динамічні можливості [1, с. 46]. Управління інноваційним розвитком підприємства повинно стратегічно визначати напрями інтеграції зусиль в створення інноваційних технологій, продуктів, послуг і процесів на основі розробки і трансформації ключових компетенцій підприємства відповідно до мінливих факторами і умовами зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку та управління ним розглядалися багатьма вченими. До найбільш відомих зарубіжних дослідників указаної проблематики можна віднести Й. Шумпетера, М. Бейкера, В. Мединського, Е. Терещенка, Р. Фатхутдінова та ін. Серед вітчизняних вчених слід відзначити тих, хто займається проблемами інноваційної діяльності на рівні суб'єктів господарювання: С. Аптекарь, М. Білопольський, С. Ілляшенко, Н. Краснокутська, А. Турило, Е. Шацька, Н. Щепкіна, О. Кравченко, О. Князева, А. Гриньов, А. Ганієва, О. Кудирко та ін.

Роботи даних авторів висвітлюють різні аспекти управління інноваційним розвитком підприємства, проте питання формування управління інноваційним розвитком вітчизняних будівельних підприємств досліджено недостатньо, що зумовило актуальність дослідження.

Метою даної роботи є дослідження теоретико-методологічних аспектів інноваційного розвитку будівельного підприємства.

Результати дослідження. Результативність інноваційного процесу показує, в якій мірі забезпечується управління інноваційним розвитком підприємства. Розвиток інноваційної діяльності промислових підприємств має підкорятися загальним законам формування інформаційного суспільства, тобто зобов'язане враховувати певні чинники, що визначають вектор сучасного руху вперед [2]. Фактори і умови зовнішнього середовища породжують необхідність формування нового механізму управління підприємством і розробку методологічних принципів інноваційного розвитку його діяльності.

Якщо почати з самого поняття «розвиток», то вчені-економісти акцентують увагу на різних його характеристиках. Найчастіше науковцями відзначаються наявність змін різної економічної природи, просування від простішого до більш складного, перехід від одного стану до іншого, кількісне зростання та якісне поліпшення.

Й. Шумпетер розвитком уважав зміну траєкторії руху, зсуення стану рівноваги, перехід економічної системи від заданого на певний момент часу центру рівноваги, здійснення нових комбінацій факторів виробництва [3, с. 142].

Д. Євдокимова визначає розвиток як динамічний багатоваріантний циклічний процес, що має спіралеподібну форму та може бути виявлений через кількісні та якісні зрушення у структурі системи при збереженні її цілісності; стійкість такого процесу забезпечується лише за умов його керованості з боку надсистеми [4].

Розвиток як процес самопросування від низового рівня (простого) до вищого (складного), унаслідок якого відбуваються розкриття і реалізація внутрішніх тенденцій та сутності явищ, що, у свою чергу, веде до виникнення нового і зумовлює будь-які зміни в різноманітних формах матерії, визначає Л. Шимановська-Діанич [5].

Дж. Джой-Меттьюз, Д. Меггінсон, М. Сюрте визначають розвиток як удосконалення чи поліпшення організаційної складової об'єкта або послідовний рух до досконалішого, складного чи розвинутого стану чи реалізації потенційних можливостей [6].

На нашу думку, найбільш змістовним є визначення розвитку, запропоноване С. Мочерним, – незворотні, спрямовані, закономірні (кількісно-якісні та сутнісні) зміни економічної системи в довготерміновому періоді, що відбувається під впливом економічних суперечностей, потреб та інтересів, зумовленість яких характеризується дією основних законів діалектики, що не виходять за межі глибинної внутрішньої сутності такої системи [7, с. 213].

Дослідження існуючих концепцій інноваційного розвитку економіки дозволило розробити й обґрунтувати авторський підхід до управління інноваційним розвитком промислових підприємств. Суть авторської концепції полягає у формуванні особливого механізму взаємодії

учасників інноваційного процесу, який реалізується в умовах створення основи для концентрації інновацій у будівельній діяльності підприємств, здатних сформувати попит на інновації та забезпечити процес перманентного їх створення, упровадження, реалізації та поширення. У даному контексті інноваційний розвиток розглядається як цілеспрямований безперервний процес розвитку наукової, виробничої, економічної, фінансової, соціальної, маркетингової та екологічної складових управлінської діяльності підприємства, спрямований на максимально повне задоволення суспільних потреб на основі реалізації наукових досягнень у процесі виробництва для отримання максимального економічного, соціального та екологічного ефекту, вираженого в абсолютній та відносній зміні економічних, соціальних та екологічних показників.

Зважаючи на специфіку управління будівельним підприємством, пропонуємо розглядати інноваційний розвиток підприємства в таких аспектах:

1) інноваційний аспект – спрямований на вдосконалення якості будівельної продукції, технології, послуг за

рахунок упровадження техніко-технологічних, організаційних нововведень тощо. Для вирішення проблем інноваційного розвитку необхідно впроваджувати нові методи управління у розробку та оптимізацію бізнес-процесів на всіх етапах будівництва;

2) економічний аспект – полягає в розширенні сфери споживачів, збільшенні частки ринку, підвищенні фінансової стійкості будівельного підприємства;

3) соціально-організаційний аспект передбачає розгляд організаційного забезпечення управління, а також соціальну орієнтацію інноваційного розвитку окремого працівника, групи, удосконалення системи та процесів управління тощо;

4) технічний аспект поєднує розширення матеріально-технічної бази та технологічного забезпечення виробництва інноваційної будівельної продукції.

Для прийняття правильних управлінських рішень необхідно дотримуватися певних принципів. До основних принципів інноваційного розвитку підприємства, на нашу думку, слід віднести наступні принципи:

1. Інтегрованість інноваційного розвитку.

Згідно з даним принципом, підприємство як відкрита система тісно взаємодіє з іншими економічними суб'єктами ринку, інтегруючи свої зусилля в єдиний інноваційний процес.

2. Цілеспрямованість інноваційного розвитку.

Даний принцип обумовлює необхідність наявності і досягнення стратегічних цілей інноваційного розвитку підприємства, які реалізуються шляхом формування у складі системи управління цільових та відповідних лінійних, функціональних і обслуговуючих підсистем управління

3. Наскрізне управління інноваційним розвитком.

Наведений принцип передбачає формування механізму управління інноваційним розвитком підприємства з дотриманням пріоритетів інноваційної політики макро-, мезо- та макро-рівнів.

4. Безперервність управління інноваційним розвитком.

Під цим принципом розуміють, що всі процеси побудови та функціонування системи управління інноваційним розвитком мають бути безперервними і повинні забезпечувати перехід її в більш досконалий стан.

5. Рефлекторність.

Даний принцип передбачає забезпечення пристосованості системи управління до мінливих зовнішніх і внутрішніх умов на основі швидкої рефлекторної реакції на запити будівельного ринку.

6. Гнучкість.

Підкорення управління даному принципу забезпечує постійний рух підприємства вперед на основі пошуку шляхів адаптації до постійно мінливих вимог ринкового середовища на основі появи нових технологій виробництва,

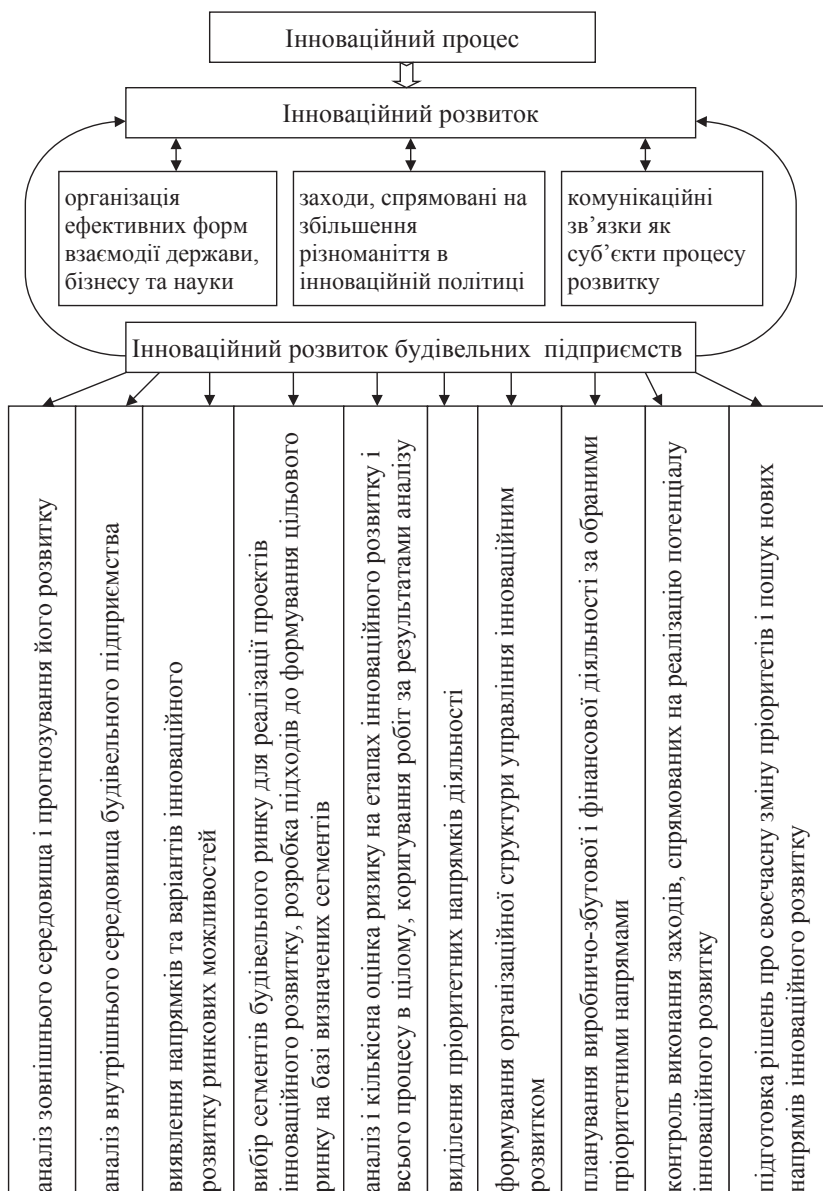

Рис. 1. Елементи управління інноваційним розвитком будівельних підприємств

розширення асортименту інноваційної продукції, підвищення рівня інноваційної активності

7. Комплексність.

Даний принцип реалізує взаємозв'язок усіх сформованих елементів, підсистем, стадій життєвого циклу інновації та інноваційного процесу, ієрархічних рівнів і комплексу організаційних, економічних, екологічних, соціальних, науково-технічних, виробничих та інших заходів з управління інноваційним розвитком.

8. Систематичність.

Щодо цього принципу, то він визначає постійне безперервне виконання всіх управлінських рішень, пов'язаних з інноваційним розвитком, їх ритмічність і довготривалість дій.

9. Науковість.

Згідно з даним принципом, на підприємстві реалізується розробка заходів на основі наукових досягнень з урахуванням об'єктивних законів і закономірностей системного управління.

Дотримання зазначених принципів інноваційного розвитку дозволить будівельним підприємствам науково та системно обґрунтовувати свій інноваційний розвиток в умовах нестійких інтеграційних процесів та забезпечити злагоджену взаємодію всіх елементів інноваційного розвитку будівельного підприємства, які наведено на рис. 1.

Для забезпечення ефективності управління інноваційним розвитком будівельного підприємства необхідно здійснити певний комплекс управлінських дій:

- аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;
- аналіз внутрішнього середовища будівельного підприємства;
- виявлення напрямків та варіантів інноваційного розвитку шляхом проведення SWOT-аналізу діяльності будівельного підприємства;
- вибір сегментів будівельного ринку для реалізації проектів інноваційного розвитку, розробка підходів до

формування цільового ринку на базі визначених сегментів;

- аналіз і кількісна оцінка ризику на етапах інноваційного розвитку і всього процесу в цілому, коригування робіт за результатами аналізу;
- виділення пріоритетних напрямків діяльності;
- формування організаційної структури управління інноваційним розвитком;
- планування виробничо-збутової і фінансової діяльності за обраними пріоритетними напрямками;
- контроль виконання заходів, спрямованих на реалізацію потенціалу інноваційного розвитку;
- підготовка рішень про своєчасну зміну пріоритетів і пошук нових напрямів інноваційного розвитку.

Практичні завдання управління інноваційним розвитком підприємства пов'язані не просто з плануванням і здійсненням інновацій, а й із забезпеченням їх розробки та реалізації відповідно до заданих цільових параметрів при оптимальних витратах для отримання максимальних результатів інноваційної діяльності.

Отже, результатом інноваційного розвитку будівельного підприємства будуть постійні прогресивні зміни його якісного стану. Розумне поєднання елементів інноваційного розвитку забезпечить отримання доходу в процесі його економічного розвитку.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що запровадження засад інноваційного розвитку на будівельних підприємствах посилює результативність новаторських пошуків у вирішенні поточних виробничих завдань. Запропоновані концептуальні елементи інноваційного розвитку будівельного підприємства визначають мету, принципи та напрями інноваційного розвитку будівельного підприємства з урахуванням соціальної, економічної, технічної та екологічної складових розвитку та в залежності від виду економічного розвитку підприємства. Такий підхід до забезпечення інноваційного розвитку підприємства є комплексним, системним та гармонічним.

Список використаних джерел:

1. Белорус О.Г. Глобальное устойчивое развитие : [монография] / О.Г. Белорус, Ю.М. Мацейко ; Киев. нац. экон. ун-т им. В. Гетьмана. – К. : КНЭУ, 2006. – 488 с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1982. – 456 с.
3. Богатирьев И.О. Управление развитием предприятия : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.06.01 «Экономика, организация и управления предприятиями» / И.О. Богатирьев. – К. : КНЕУ, 2004. – 20 с.
4. Капліна А.С. Поняття «розвиток» у категоріальному апараті теорії розвитку / А.С. Капліна // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2012. – № 24(II). – С. 57–63.
5. Шанин И.И. Управление инновационным развитием на промышленном предприятии / И.И. Шанин // Вопросы инновационной экономики. – 2012. – № 4(14). – С. 30–39 Электронный ресурс. – Режим доступа : <http://old.creativeconomy.ru/articles/26937/>.
6. Методика выбора стратегии инновационного развития промышленного предприятия / О.В. Трофимов, Т.В. Трофимова, Ю.И. Ефимычев // Креативная экономика. – 2010. – № 5(41). – С. 8–13 Электронный ресурс. – Режим доступа : <http://old.creativeconomy.ru/articles/3577/>.
7. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник : у 2-х т. Т. 1 / С.В. Мочерний [та ін.]. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.

Аннотация. В работе представлено инновационное развитие строительных предприятий с точки зрения организационно-управленческих аспектов. Дано определение понятию «инновационное развитие». Рассмотрены аспекты инновационного развития предприятия. Исследованы принципы управления инновационным развитием предприятия. Предложены элементы управления и направления инновационного развития предприятия.

Ключевые слова: управление, развитие, инновация, строительное предприятие, инновационное развитие.

Summary. In the article was submitted the innovative development of building enterprise in terms of organizational and managerial aspects. The definition of «innovative development» was provided. The innovative development of enterprise in various aspects was considered. Were studied the principles of innovative development company. The elements of innovative development enterprise management were proposed.

Key words: management, development, innovation, building enterprise, innovative development.